

Emma sine brødre ble drept da de var unge. Det var ikke bruk for dem. Selv levde hun hele livet sitt i en arbeidsleir.

Det var dårlig luft, liten frihet til å bevege seg, og hun fikk aldri se sollyset.

Hun ble dømt til døden ved bruk av gass, bare ett år gammel.

Emma var en høne, og det er dette som er frittgående høns.

Noen av dere syns kanskje at det er rart å snakke om høns på denne måten, som om de er mennesker. Vi er vant til å se på dyr som en ressurs som vi mennesker kan utnytte. Dette synet på dyr utfordres nå av økt kunnskap om andre arter sitt indre liv.

Forskning viser at høner ikke er så dumme som uttrykket «hønsehjerne» skulle tilsi. Høner kan oppfatte tall og tid. De kan utøve selvkontroll og planlegge fremtiden. De kan bli stresset og redde. De har omsorg for, og empati med, sine medhøner. Ut fra alt vi vet om høns nå, bør det være klart at vi ikke kan behandle dem som vi gjør i dag.

Når jeg sier frittgående høns, ser du gjerne for deg et idyllisk bilde av høns som går fritt ute på marken og hakker i gresset, men dette er ikke realiteten. Det finnes flere millioner høns hvert år som aldri kommer til å se utsiden av fabrikken de lever i, men likevel blir de kalt for frittgående høns.

Frittgående!

Jeg har selv jobbet i et hønsehus, et hønsehus på en naturbruksskole, en skole som skulle lære meg god drift og god dyrevelferd. Det eneste jeg lærte, var den harde realiteten av eggproduksjon. Det er ikke sånn at

bøndene på skolen gjør noe galt. De følger reglene til Mattilsynet til punkt og prikke.

Likevel er ikke dyrevelferden god nok.

En av oppgavene mine i hønsehuset var å notere ned: hvor mange egg som var plukket, hvor mange egg som var skadet og hvor mange høns som var døde.

Og tro meg, det var mange døde høns.

Hvorfor har det seg at høns som kan leve i opptil ti år, ofte dør før de har fylt ett år inni fabrikkene?

Gjennomsnittlig dødelighet i et hønsehus ligger på nær fem prosent, og når året er omme fyker dødeligheten opp til hele 100 prosent, fordi da blir de overlevende gasset og brukt som brensel til sement.

Mens de færreste høns lever lengre enn ett år, vil en hane sjelden få leve mer enn én dag.

Små hanekyllinger blir kvernet levende uten bedøvelse, uten å ha kjent den friske luften i fjærene, fordi de ikke egner seg til kjøttproduksjon.

Emma sine brødre er blant de tre millioner hanekyllingene som blir knust i en kvern med roterende knivblad hvert eneste år, fordi det ikke er bruk for dem.

Men det finnes bedre løsninger.

Neste år innfører Tyskland og Frankrike forbud mot massedrap av hanekyllinger. Dyrevelferd i eggproduksjonen bør være en prioritet også her i Norge.

Mange av dere tenker gjerne at dette er så godt som det blir, at det ikke vil være lønnsomt å produsere egg med tanke på dyrevelferd, men det er ikke sant.

Økologiske hønsehus har klart akkurat dette.

Ifølge professor Inger Lise Andersen er høns et av de få produksjonsdyrene som vil få bedre dyrevelferd i økologisk produksjon. Dette er fordi forskjellene mellom økologiske og frittgående høns er store.

En frittgående høne har krav på et areal på under to A4-ark pr. høns. Økologiske høns har et krav på over 66 A4-ark pr. høns.

Dette mener jeg det er verdt å betale bøndene for.

Og det koster ikke så mye, et økologisk egg er cirka 50 øre dyrere.

De 50 ørene hadde betydd mye for Emma.

Så neste gang du står på butikken med eggekartongen i hånden, vil jeg at du skal tenke på mer enn prisen.

Jeg vil at du skal tenke på hvordan frittgående høns faktisk har det, og jeg vil at du skal tenke på Emma.

Charlotte Jebsen Thune, Stend VGS